

POSTĘPOWANIE PRZED TSUE PO WYSŁANIU PRZEZ SĄD KRAJOWY ODEŚLANIA PREJUDYCJALNEGO

KILKA PORAD DLA PEŁNOMOCNIKÓW

opracowane przez dr hab. Agnieszkę Frąckowiak-Adamską
w oparciu o informacje dostępne na stronie TSUE: www.curia.europe.eu

HELŚIŃSKA FUNDACJA
PRAW CZŁOWIEKA

MODELOWY PRZEBIEG POSTĘPOWANIA PO WPŁYNIĘCIU POSTANOWIENIA ODSYŁAJĄCEGO SĄDU KRAJOWEGO

1. **Komunikat zawierający pytania prejudycjalne w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej (seria C)**
2. Doręczenie stronom w postępowaniu przed sądem krajowym, państwom członkowskim, instytucjom Unii, państwom EOG i Urzędowi Nadzoru EFTA
3. **Uwagi na piśmie stron, państw i instytucji**
4. Sprawozdanie wstępne przygotowane przez sędziego sprawozdawcę
5. Zgromadzenie ogólne sędziów i rzeczników generalnych
6. Przydział sprawy składowi orzekającemu
7. **Procedura ustna (rozprawa)**
8. Opinia rzecznika generalnego
9. Narada sędziów
10. **Wyrok**

UWAGI OGÓLNE

Stronami w postępowaniu przed TS są strony wskazane jako takie przez sąd odsyłający zgodnie z krajowymi uregulowaniami proceduralnymi

REPREZENTACJA

- ▶ każda osoba upoważniona do reprezentowania strony w postępowaniu przed sądem odsyłającym może ją reprezentować w postępowaniu przed Trybunałem,
- ▶ jeśli krajowe przepisy nie przewidują obowiązku reprezentacji, strony w postępowaniu głównym mają prawo samodzielnie przedstawiać uwagi na piśmie lub ustnie,
- ▶ wszystkie osoby wezwane do występowania przed Trybunałem mają obowiązek założenia togi; pełnomocnicy, adwokaci i radcowie prawni powinni mieć własne togi; Trybunał dysponuje kilkoma togami przeznaczonymi dla stron lub ich przedstawicieli, którzy ich nie posiadają.

UWAGI OGÓLNE

SKŁADANIE PISM PROCESOWYCH

- ▶ drogą elektroniczną, pocztową lub poprzez fizyczne przedłożenie dokumentu w budynku Trybunału,
- ▶ przy obliczaniu terminów procesowych uwzględnia się wyłącznie datę i godzinę wpływu oryginału pisma do sekretariatu Trybunału (a nie nadania w placówce pocztowej); w razie obawy, że pismo nie dojdzie przed upływem terminu można przestać jego kopię za pośrednictwem faksu lub w załączniku poczty elektronicznej, co pozwala zachować terminy procesowe, o ile oryginał dojdzie pocztą do Trybunału w ciągu 10 dni,
- ▶ Trybunał zaleca korzystanie z aplikacji e-Curia (zalety: pismo procesowe uznaje się za złożone z chwilą zatwierdzenia jego złożenia przez przedstawiciela strony; brak konieczności składania uwierzytelnionych odpisów pisma).

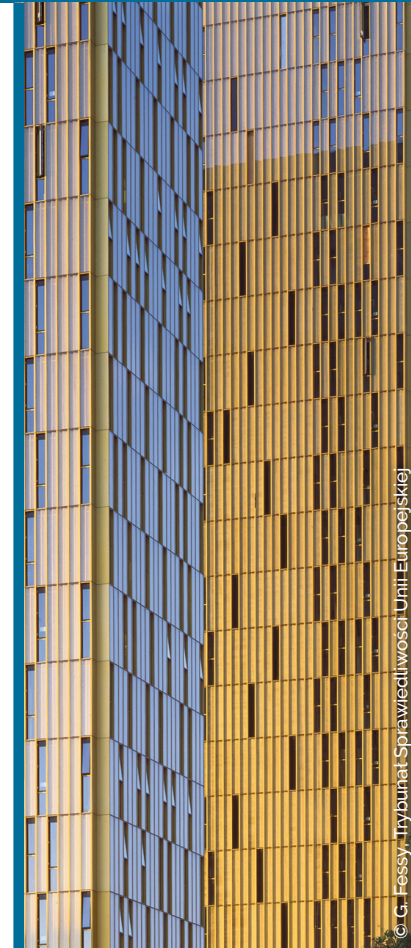
Postępowanie przed TS składa się zasadniczo z dwóch części: pisemnej i ustnej. W każdej z nich pełnomocnik (lub strona) mogą przedstawić swoje argumenty.

UWAGI NA PIŚMIE

- ▶ celem etapu pisemnego jest nabycie przez Trybunał precyzyjnej wiedzy na temat przedmiotu wniesionej do niego sprawy i specyfiki prezentowanych w niej interesów,
- ▶ brak kontrydiktoryjności - strony przedstawiają swoje uwagi w przedmiocie pytań zadanych przez sąd krajowy nie znając stanowisk innych zainteresowanych podmiotów w odniesieniu do tych pytań,
- ▶ brak szczególnych wymogów formalnych co do struktury pisma, ale jego **objętość nie powinna przekraczać 20 stron** (w razie przekroczenia pisma mogą być skracane przez służby TS),
- ▶ na pierwszej stronie pisma wymagane wskazanie jego tytułu, numeru sprawy i stron sprawy oraz zwięzłego planu lub spisu treści; na końcu pisma wymagane zamieszczenie proponowanych odpowiedzi na pytania zadane przez sąd odsyłający; jeśli są składane załączniki, konieczny jest ich spis,
- ▶ wymogi techniczne pisma, m.in.: **wszystkie ustępy pisma procesowego są kolejno ponumerowane w porządku rosnącym** (pozostałe zob. pkt 35 praktycznych instrukcji dla stron),
- ▶ termin na złożenie uwag: dwa miesiące (plus 10 dni ze względu na odległość) od doręczenia wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym,
- ▶ należy mieć na względzie, że pisma będą tłumaczone - powinny być zredagowane przy użyciu prostych i precyzyjnych sformułowań, z pominięciem terminologii technicznej właściwej dla danego krajowego systemu prawnego należy przedkładać zdania krótkie nad zdania długie i skomplikowane.

WYSTĄPIENIE NA ROZPRAWIE

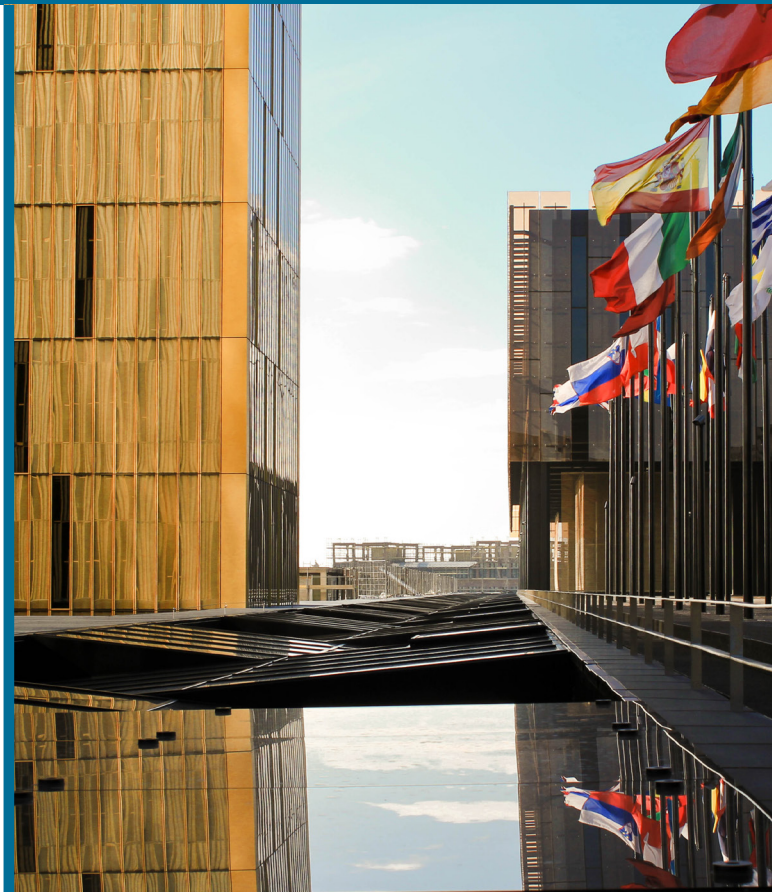
- ▶ Trybunał zaleca stawienie się w dniu rozprawy w danej sali znacznie wcześniej niż o wyznaczonej godzinie otwarcia rozprawy; przed rozpoczęciem rozprawy członkowie składu orzekającego odbywają krótkie spotkanie z przedstawicielami stron celem omówienia organizacji rozprawy; istnieje możliwość wezwania do skoncentrowania stanowisk na określonych kwestiach,
- ▶ celem rozprawy jest umożliwienie Trybunałowi uzupełnienia jego znajomości sprawy należy mieć na względzie, że ma on już znajomość sprawy zbyteczne jest przytaczanie podczas rozprawy treści złożonych pism procesowych, a w szczególności ram prawnych i faktycznych sprawy; należy przedstawić jedynie kwestie rozstrzygające dla orzeczenia Trybunału,
- ▶ rozprawa przed Trybunałem składa się z trzech odrębnych części: wystąpień w sensie ścisłym, pytań członków Trybunału i replik;
- ▶ wystąpienia: ich celem jest zastosowanie się do ewentualnych wezwań do skoncentrowania stanowisk na określonych kwestiach i udzielenia odpowiedzi na pytania, jakie Trybunał mógł zadać stronom lub wskazanym podmiotom przed rozprawą; należy też uwypuklić kwestie, jakie występujący uważa za szczególnie istotne dla orzeczenia Trybunału w szczególności w kontekście uwag na piśmie przedstawionych przez innych uczestników postępowania,
- ▶ jeżeli przed rozprawą Trybunał wezwał strony lub wskazane podmioty do skoncentrowania stanowisk na konkretnej kwestii lub konkretnym aspekcie sprawy **wyłącznie ta kwestia lub ten aspekt powinny co do zasady zostać poruszone w ramach omawianych wystąpień.**

WYSTĄPIENIE NA ROZPRAWIE

- czas wystąpienia jest ustalany przez przewodniczącego składu orzekającego i wynosi 15 minut (może być jednak skrócony lub wydłużony),
- stanowiska stron lub innych podmiotów obecnych na rozprawie są przedstawiane, dla każdej strony lub każdego podmiotu, przez jedną osobę,
- repliki: nie mogą przekroczyć pięciu minut, nie stanowią drugiej tury wystąpień, mają zawierać zwięzłe ustosunkowanie się do uwag lub pytań sformułowanych na rozprawie przez innych jej uczestników lub przez członków Trybunału,
- należy mieć na względzie, że wystąpienie będzie tłumaczone symultanicznie; prosi się strony o przestanie tekstów wystąpień lub notatek z wyprzedzeniem Dyrekcji Tłumaczeń Konferencyjnych za pośrednictwem faksu lub poczty elektronicznej,
- w trakcie rozprawy odradza się czytanie tekstu, zaleca się swobodną wypowiedź, w spokojnym, naturalnym tempie, wspartą właściwie ustrukturyzowanymi notatkami.

DODATKOWE WNIOSKI

DODATKOWO W TRAKCIE POSTĘPOWANIA MOGĄ BYĆ ZŁOŻONE NASTĘPUJĄCE WNIOSKI:

- ▶ wniosek o utajnienie tożsamości (jak najszybciej, złożenie po miesiącu od przestania wniosku przez sąd nie gwarantuje utajnienia), ale od 1 lipca 2018 r. TS z urzędu utajnia dane osób fizycznych,
- ▶ wniosek o przyznanie pomocy prawnej (w każdej chwili, ale w pierwszej kolejności należy takie wnioski kierować do sądu krajowego),
- ▶ wniosek o przeprowadzenie rozprawy z konkretnym uzasadnieniem (niezwłocznie po doręczeniu stronie informacji o zamknięciu pisemnego etapu postępowania, w osobnym piśmie, maksymalnie 3-stronicowym),
- ▶ wniosek o przedłużenie czasu wystąpienia lub dopuszczenie drugiej osoby do występowania w imieniu strony (w odpowiedzi na wezwanie na rozprawę, a w każdym razie przekazany Trybunałowi nie później niż dwa tygodnie przed datą rozprawy).

PRZEPISY

SZCZEGÓŁOWE PRZEPISY DOTYCZĄCE POSTĘPOWANIA PRZED TS ZNAJDUJĄ SIĘ PRZED WSZYSTKIM W NASTĘPUJĄCYCH DOKUMENTACH:

- Statut TSUE,
- Regulamin TS,
- Praktyczne instrukcje dla stron dotyczące spraw wnoszonych do Trybunału,
- Decyzja Trybunału Sprawiedliwości z dnia 16 października 2018 r. w sprawie składania i doręczania dokumentów procesowych za pośrednictwem aplikacji e-Curia.

Wszystkie dokumenty są dostępne na stronie:
www.curia.europa.eu
w zakładce *Trybunał Sprawiedliwości* → *Procedura*

Publikacja powstała
dzięki wsparciu finansowemu
Clifford Chance Foundation

C L I F F O R D
C H A N C E

**HR HELSIŃSKA FUNDACJA
PRAW CZŁOWIEKA**

www.hfhr.pl

@hfhrpl

@hfhrpl

@hfhrpl

@helsinki-foundation-for-human-rights

